

МОНГОЛ УЛСЫН БАТЛАН ХАМГААЛАХ ТУХАЙ

(Шинэчилсэн найруулга)

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ**1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт**

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын батлан хамгаалах тогтолцоо, үйл ажиллагааг тодорхойлж, төрийн байгууллага, засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн удирдлага, аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэний эрх, үүрэгтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл. Батлан хамгаалах тухай хууль тогтоомж

2.1.Батлан хамгаалах тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

3.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараахь нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

3.1.1."батлан хамгаалах" гэж Монгол Улсын тусгаар тогтнол, бүрэн эрхт байдал, нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдлыг гадны зэвсэгт халдлага, түрэмгийллээс хамгаалахад улсын бэлэн байдлыг хангах, хамгаалах зорилго бүхий улс төр, эдийн засаг, нийгэм, эрх зүй, мэдээллийн болон цэргийн нэгдмэл арга хэмжээг;

3.1.2."батлан хамгаалах чадавх" гэж улсын эдийн засаг, хүн амын эрүүл мэнд, боловсрол, төрийн цэргийн байгуулал, мэдээллийн болон улс төр-дипломатын чадавхын нэгдлийг;

3.1.3."батлан хамгаалах тогтолцоо" гэж батлан хамгаалах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх зорилго бүхий улс төр, эдийн засаг, нийгэм, эрх зүй, цэргийн арга хэмжээ, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын цогцыг;

3.1.4."батлан хамгаалах бодлого" гэж улсыг батлан хамгаалах талаар төрөөс тодорхойлох зорилго, зорилтыг;

3.1.5."батлан хамгаалах эрх ашиг" гэж Монгол Улсын тусгаар тогтнол, бүрэн эрхт байдал, нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдал, хил хязгаарын халдашгүй байдал хангагдсан байхыг;

3.1.6."орон нутгийн хамгаалалт" гэж Орон нутгийн хамгаалалтын тухай хуулийн 4.1.1-д заасныг;

[/Энэ заалтыг 2018 оны 6 дугаар сарын 27-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан./](#)

3.1.7."төрийн цэргийн байгуулал" гэж төрийн цэргийн байгууллагуудын тогтолцоог;

3.1.8."цэргийн байгууллага" гэж Монгол Улсын тусгаар тогтнол, нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдал, ард иргэдийн аюулгүй байдлыг цэргийн хүчээр хангах чиг үүрэгтэй, эрх зүйн нийтлэг хэм хэмжээгээр үйл ажиллагаа нь зохицуулагдаж цэргийн цол, дүрэмт хувцас хэрэглэдэг төрийн байгууллагыг;

3.1.9."батлан хамгаалах материаллаг нөөц" гэж цэргийн материал хэрэгслийн хэрэгцээг тайван цагт болон дайны байдлын үед хангах зориулалт бүхий нөөцийг.

4 дүгээр зүйл. Батлан хамгаалах үйл ажиллагааны зарчим

4.1.Батлан хамгаалах үйл ажиллагаанд дараахь зарчмыг баримтална:

4.1.1.үндэсний язгуур ашиг сонирхлыг эрхэмлэх;

4.1.2.хууль дээдлэх;

4.1.3.нэгдмэл, төвлөрсөн удирдлагатай байх;

4.1.4.орон нутгийн хамгаалалтад тулгуурласан байх;

4.1.5.зэвсэгт хүчин нь мэргэжлийн цэрэгт суурилсан байх;

4.1.6.нэгдмэл удирдлага, төлөвлөлт бүхий дайчилгааны тогтолцоонд тулгуурлах;

4.1.7.нэгдмэл, харилцан уялдуулан зохицуулагдсан байх;

- 4.1.8. шинжлэх ухаан, технологийн ололтод тулгуурлах;
- 4.1.9. төрийн байгууллага, иргэн харилцан хариуцлага хүлээх;
- 4.1.10. үндэсний эв нэгдлийг эрхэмлэх;
- 4.1.11. нээлттэй байх.

5 дугаар зүйл. Батлан хамгаалах үйл ажиллагаа

- 5.1. Батлан хамгаалах нь Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааны бүрэлдэхүүн хэсэг мөн.
- 5.2. Батлан хамгаалах үйл ажиллагааны зорилго нь Монгол Улсын тусгаар тогтнол, бүрэн эрхт байдал, нутаг дэвсгэрийн бүрэн бүтэн байдал, улсын хилийн халдашгүй дархан байдлыг хамгаалах, иргэний аюулгүй байдлыг хангахад оршино.
- 5.3. Батлан хамгаалах чадавх нь улсын эдийн засаг, хүн амын эрүүл мэнд, боловсрол, төрийн цэргийн байгууллын чадавх, мэдээллийн болон улс төр-дипломатын хүч нөөцөөр хангагдана.
- 5.4. Улсыг батлан хамгаалах зорилго бүхий улс төр, эдийн засаг, нийгэм, эрх зүй, цэргийн арга хэмжээ нь нэгдмэл байна.
- 5.5. Хүн амыг гамшиг, гэнэтийн бусад аюул, аливаа хөнөөх хэрэгслийн хөнөөлөөс хамгаалах нь батлан хамгаалах үйл ажиллагааны бүрэлдэхүүн хэсэг бөгөөд нэгдсэн төлөвлөлт, нэгдмэл тогтолцоотой байна.
- 5.6. Дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан үед батлан хамгаалах үйл ажиллагаатай холбогдсон харилцааг хуулиар зохицуулна.

6 дугаар зүйл. Улсыг батлан хамгаалах төрийн үүрэг

- 6.1. Эх орныхоо тусгаар тогтнолыг батлан хамгаалах нь төрийн үүрэг мөн. Төр нь улсыг батлан хамгаалах нэгдмэл тогтолцоог бүрдүүлж, бэхжүүлнэ.
- 6.2. Монгол Улс гадны зэвсэгт халдлага, түрэмгийллийг өөрийн зэвсэгт хүчнээр няцааж, ард түмний оролцоотойгоор хамгаалах бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд олон улсын байгууллага, бусад улсын тусламжийг авч болно.

7 дугаар зүйл. Батлан хамгаалах тогтолцоо

- 7.1. Монгол Улсын батлан хамгаалах тогтолцооны үндэс нь төр, захиргааны байгууллага, нийт иргэний оролцоонд тулгуурласан орон нутгийн хамгаалалт, мэргэжлийн цэрэгт суурилсан зэвсэгт хүчин, нэгдмэл удирдлага, төлөвлөлт бүхий дайчилгаа байна.
- 7.2. Монгол Улс орон нутгийн хамгаалалтад тулгуурласан батлан хамгаалах нэгдмэл тогтолцоог бүрдүүлнэ.
- 7.3. Орон нутгийн хамгаалалт нь Монгол Улсын өөрийгөө хамгаалах стратеги бөгөөд төрийн бүх шатны байгууллагын хамтын ажиллагаа, бүх нийтийн оролцоонд тулгуурлана.
- 7.4. Орон нутгийн хамгаалалтын харилцааг хуулиар зохицуулна.
- 7.5. Зэвсэгт хүчин нь үндэсний аюулгүй байдлыг хангах, батлан хамгаалах чиг үүрэг бүхий цэргийн байгууллагын тогтолцоо мөн бөгөөд Монгол Улс мэргэжлийн цэрэгт суурилсан, чадварлаг зэвсэгт хүчнийг бүрдүүлж, бэхжүүлнэ.
- 7.6. Монгол Улс нэгдсэн удирдлага, төлөвлөлт бүхий дайчилгааны тогтолцоог бүрдүүлнэ.
- 7.7. Дайчилгааны бэлтгэлийг хангах, дайчилгаа явуулах харилцааг хуулиар зохицуулна.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ МОНГОЛ УЛСЫН ТӨРИЙН ЦЭРГИЙН БАЙГУУЛАЛ

8 дугаар зүйл. Монгол Улсын төрийн цэргийн байгуулал

- 8.1. Монгол Улсын төрийн цэргийн байгууллын тогтолцоо нь тайван цагт зэвсэгт хүчин, хилийн ба дотоодын цэрэг, онцгой байдлын байгууллагаас бүрдэнэ.
- 8.2. Төрийн цэргийн байгууллагууд нь цэргийн эрх зүйн хэм хэмжээ, цэргийн нийтлэг дүрмүүд, цэргийн цол, цэргийн алба хаагчийн бие бялдрын стандарт, энхийг дэмжих ажиллагаанд оролцох байдлаараа нэгдмэл байна.
- 8.3. Зэвсэгт хүчин, хилийн ба дотоодын цэрэг, онцгой байдлын байгууллагын бүтэц, эрх, чиг үүргийг хуулиар зохицуулна.
- 8.4. Төрийн цэргийн байгууллыг Монгол Улсын Үндсэн хуулиар тогтоосон төр, нийгмийн байгууллын үндэс, иргэний эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлын эсрэг аливаа хэлбэрээр ашиглахыг хориглоно.

9 дүгээр зүйл. Монгол Улсын төрийн цэргийн байгууллын удирдлага

- 9.1. Монгол Улсын төрийн цэргийн байгууллын удирдлага нь улс төрийн дээд, төрийн захиргааны, цэргийн мэргэжлийн дээд удирдлагаас бүрдэх бөгөөд эдгээр удирдлагыг дараахь байгууллага, албан тушаалтан Монгол Улсын Үндсэн хууль, энэ хууль болон бусад хууль тогтоомж, дүрэм, журмын хүрээнд хэрэгжүүлнэ:

- 9.1.1. төрийн цэргийн байгууллын улс төрийн дээд удирдлагыг Монгол Улсын Их Хурал;

9.1.2.төрийн цэргийн байгууллын төрийн захиргааны удирдлагыг Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагч, Монгол Улсын Засгийн газар, батлан хамгаалах, хил хамгаалалтын болон онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн;

9.1.3.төрийн цэргийн байгууллын цэргийн мэргэжлийн дээд удирдлагыг Зэвсэгт хүчний Жанжин штаб.

9.2.Цэргийн мэргэжлийн дээд удирдлага гэж цэргийн нийтлэг дүрмийн хэрэгжилт болон зэвсэгт хүчин, хилийн ба дотоодын цэрэг, онцгой байдлын байгууллага хоорондын нэгдсэн ажиллагааг төлөвлөх, бэлэн байдлыг хангах хамтарсан сургалт бэлтгэлийн нэгдсэн төлөвлөлтийг батлах, түүний хэрэгжилтэд хяналт тавих, цэргийн байгууллагын зэвсэглэл, техникийн харилцан уялдааг хангах, холбоо мэдээллийн нэгдсэн тогтолцоог бүрдүүлэхэд чиглэсэн удирдлагын цогц үйл ажиллагааг ойлгоно.

9.3.Төрийн цэргийн байгууллын цэргийн мэргэжлийн удирдлагыг Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын дарга, хилийн ба дотоодын цэргийн командлагч, онцгой байдлын байгууллагын дарга болон төрлийн цэргийн командлагч хамтран хэрэгжүүлэх бөгөөд түүний уялдаа холбоог хангах ажлыг Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын дарга хариуцна.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

БАТЛАН ХАМГААЛАХЫН УДИРДЛАГЫН БҮРЭН ЭРХ

10 дугаар зүйл. Батлан хамгаалахын удирдлага

10.1.Батлан хамгаалахын удирдлагыг Монгол Улсын Их Хурал, Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагч, Монгол Улсын Засгийн газар, батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хууль тогтоомжид заасан бүрэн эрхийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.

11 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Их Хурлын бүрэн эрх

11.1.Батлан хамгаалах талаар Монгол Улсын Их Хурал дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

11.1.1.батлан хамгаалах бодлого, тогтолцооны эрх зүйн үндсийг тогтоох;

11.1.2.дайны аюулыг сэрэмжлэх, маргаантай асуудлыг бусад улстай олон улсын эрх зүйн хэм хэмжээ, зарчмыг баримтлан улс төр-дипломатын аргаар шийдвэрлэх;

11.1.3.цэргийн алба хаагчийн нийгмийн хамгаалал, эрх зүйн байдлыг албаны онцлогт нь тохируулж тогтоох;

11.1.4.гадаадын цэргийн хүчнийг Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт байрлуулах, дамжин өнгөрүүлэх эрх зүйн үндсийг тогтоох;

11.1.5.улсыг батлан хамгаалах үйл ажиллагааны төсвийг батлах;

11.1.6.батлан хамгаалах чадавхыг бэхжүүлэх үндсэн чиглэлийг тодорхойлох;

11.1.7.батлан хамгаалах үйл ажиллагааны төсвийн санхүүжилт, зарцуулалт, батлан хамгаалахын нөөцийн бүрдүүлэлт, хадгалалтын талаархи мэдээллийг жил тутам сонсох;

11.1.8.батлан хамгаалах хэрэгцээнд зориулан газрын зөвшөөрөл олгох, цуцлах.

12 дугаар зүйл. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх

12.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан бүрэн эрхээс гадна дараахь тодорхой бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

12.1.1.батлан хамгаалах бодлогын үндсийг Засгийн газартай зөвшилцөн тодорхойлж Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

12.1.2.батлан хамгаалахад зайлшгүй шаардагдах нөөцийг бүрдүүлэх, зэвсэг, техникийг шинэчлэх төсвийг шийдвэрлэх талаар Засгийн газарт чиглэл өгөх;

12.1.3.батлан хамгаалах бодлого, үйл ажиллагааны хэрэгжилтийн талаар батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний мэдээллийг сонсож, түүний дагуу авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хүрээнд Засгийн газарт чиглэл өгөх;

12.1.4.цэргийн нийтлэг дүрмүүдийг батлах;

12.1.5.дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох;

[/Энэ заалтыг 2018 оны 04 дүгээр сарын 19-ний өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон./](#)

12.1.6.бүх нийтийн буюу хэсэгчилсэн цэргийн дайчилгааг хууль тогтоомжид заасны дагуу зарлах.

13 дугаар зүйл. Монгол Улсын Засгийн газрын бүрэн эрх

13.1.Монгол Улсын Засгийн газар нь Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлд заасан бүрэн эрхээс гадна дараахь тодорхой бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

13.1.1.улсыг батлан хамгаалах болон орон нутгийн хамгаалалтын асуудлаар төрийн захиргааны байгууллага, засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн удирдлагын үйл ажиллагааг удирдах;